

Ametiühendusline kuufiri

Ilmub iga 1. ja 15. kuupäeval.

Teimetus: Lõmbitu t. nr. 4, lrt. 4. Telef. 3-77.

Salitus: Suur Brokasmägi nr. 4. Telef. 3-61.

Adress: Postkast Nr. 367, Tallinn.

Tellimishind: 6 kuud 60 mrf., 12 kuud 120 mrf.

Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj 3000 marka,
1/2 lehek. 1600 mrf., 1/4 lehek. 850 mrf.

Nr. 14

15. septembril. 1925.

Nr.

Produktiwiteet ja palgad.

Ngalpool ilmas esineb tendents tööstust wähenendada, tööaega pikendada ja tööliste palgafid alandada. Ühes selle majanduslise reaktiiooniga esineb ka poliitiline tagurlus, avaldudes õiguste fiksenduste ja teiste samajuguste sammudega. Näib, nagu poleks kunagi warrem sarnases tempos tagurpidi mindud.

Gespool öeldud asjaolu kinnitawad juured streigid, tööjuluk ja katjed tööpäewa pikendada ja palgafid alla suruda. Meil on weel meeles Rootsi juure töösulu ähwardus käesolewa aastal algul ning samajugune katse Daanis. Mõlemates maades õnnestas sotsialistlikel walitusel need rasked juhtumised ärarahoida. Siis tekkis põnew seisuford Briti sisetööstuses. Seal teatasid kaewanduste omanikud, et nemad kaawatsewad tööpäewa seitse tunni pealt kaheksa tunni peale pikendada, ülemaalisi kollektiivlepinguid sokaewajatega mitte sõlmida ning minnumpalk kaotada. Töölised muidugi ei olnud sellega nõus. Tööjulukle ähwardati wastata üldise streigiga. Kaewandustöölisi toetasid rahwuswaheline sokaewajate kongress Pariisis ning Briti transport-töölise organisatsioonid. Walitus astus wahele, kuid oli sunnitud lundlustama senised tingimised kuni lõpuliku kokkuleppeni. Seisuforra uuringuks määrati kuukuline tähtaeg, mis tulewal kewadel lõpeb. Wahepeal maksab walitus tööliste 10—15 miljoni naelsterlingit juure. Nagu Inglise ajakirjandusest näha, muutub see puht-majandusline kriis seal juba poliitiliseks wõitluseks parteide wahel.

Ka Kesk-Euroopas on seisuford ähwardawaks muutumas. Belgia metallitöölised — umbes 100.000 meest — streigiwad. Seal ka tahkfid tööandjad palgafid alandada. Siljuti liitlaste offkupatsioonilt wabanenud Rühri piirkonnas wähendatakse järjest töölisi. Nasta jooksul on seal töölt wabastatud peale saja tuhanda sokaewaja. Sakkamaal ähwardab hiiglastreif, mis kergesti wõib ehitustööstuse

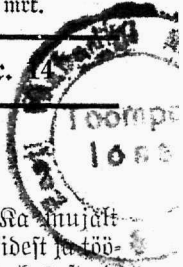
alalt ka teistele aladele laieneda. Ka mujalt Kesk-Euroopast tulewad teated streifidest ja töösulu ähwardustest. Sjegi Wenemaal, kus streigid keelatud, on töösejakuid ette tulnud.

Millest on need nähtused tingitud? Tööandjad seletawad: Smaasõja tagajärjel on üldine ostujõud wähenenud. Oleme juba produtseerinud rohkem kui nõutakse. Teiselt poolt on tööliste produktiwiteet wäike, palgad aga liig kõrged. Tagajärg: toodete hinnad ei wasta turu nõuetele; tarwis palgafid alandada, tööpäewa pikendada.

On tõsi, et ostujõud sõja tagajärjel kahanes. Kuid tuleb arwesse wõtta, et tööstus kahanes weelgi rohkem. Järjelikut juures nõudmine. Teffis inflatsioon ja spekulatsioon ajajärg. Sgajugused haifalad ajafid kaubanduse ja tööstusega spekuleerides kokku miljardifid. Enne sõda leppifid korralikud kapitalistid 10—15 protsendilise kasuga, müüd aga nõuti ja saadi 100—300 protfenti kapitalile. Seda hiiglastaju ei tarwitatud tööstuse uuredamiseks ja ajanõuetele wastawaks arendamiseks. Ei, saadud raha tarwitati kahtlaste äride awamiseks ja eestkätt kaubanduslikeks spekulatsiooniks.

Ühes spekulatsiooniga tõusis elukallidus. See ei tulnud sellest, et tööliste langenud produktiwiteet oleks hinnad kõrgemaks ajanud, waid spekulatsioonist. Kui elukallidus tõusis 50—100 indeks-punktni, siis jäid palgad endiseks ehk tõusid wija mõitluse abil 10—20 punkti. Siljem on elukallidus siin ja seal alenenud, kuid mitte weel kufagil palgadele wastawalt.

Sa müüd see wäide, et tööliste wäike produktiwiteet ja kõrged palgad oleks siüüdi praegusest üle Euroopa ulatawast majanduslikest kriisist. Ei tarwitse olla majandusteadlane selleks, et näha tööliste reaalpalkade ja elukalliduse wahetorda. Tarwitajateft on suurim oja töölisi. Mida wäiksemad on nende palgad,

jeda vähem võivad nad osta. Siin on üks põhjus nõudmise vähenemisele. Ja mida väiksem on nõudmine, seda suuremaks kujuneb tööpuudus. Nii leiame, et töölise reaalpalka juhe elukallidusse on tööpuuduse tekitajaks.

Sõja ajal langes töölise produktiivteet. Geistfätt mõjus selleks viletsus, toiduainete puudus, kitsendatud korteriolud ja osalt ka sõja demoraliseeriv hingeelu. On ju selge, et väheks tööline, kes kuus ja rohkem aastaid oma töö juurest ära ja ainult huvitamas seda mida ta varem loonud, ei või tagasi töö juure ajudes koge endisel viisil produtseerida. Ka ei olnud need masinad ja muud töötusabinõud, millega ta pidi töötama, enam ajakohased ja korras. Ka palk, mida talle makseti, ei vastanud sugugi elukallidusele. Töölise produktiivteet langes temast mitte olenavatel põhjustel.

Samal ajal, kui tööline vaevles uuesti tööpingi ja masina juures, samal ajal kui ta nälgis ja kannatas kehakatte ja korteripuuduse all, seletati temale, et ijamaa nimel tuleb tal kannatada ja katkuda võimalikult vähemga hakama saada. Ülesehitamise ajajärg ja kannatada saanud tööstus nõuab seda. Ja töölised olid ijamaalised, nad kannatasid ja votajid paremaid aegu. Nad tegid seda samal ajal kui kapitalistid spekuleerisid ja lõikasid 100—300 protsendilisi kasusid.

Mööduisid aastad. Praegu oleme juba sõja tagajärgedest toibumas. Töölise produktiivteet Euroopas on juba peaaegu enne sõda olnud kõrgusel. Palgad pole aga produktiivteediga võrreldes sugugi tõusnud. Just vastupidi. Nüüd katkufakse neid igalpool alandada. See on kannataja tsalu!

Euroopa kapitalistid toovad oma väidete tõenduseks kiviõde toodangu. Kiviõlt olla üimas olemas hiigla tagavarad, milledele turgu ei leita. Inglismaal olla 12 miljoni, Ameerikas 10 ja Euroopa mandril kokku umbes 100 miljoni tonni. Müüki takistab liig kõrge hinnad. Tarvis alandada palkasid. Selle väitele vastasid asjatundjad, et söekaevajate produktiivteet on suurem kui enne sõda, palgad aga elukallidusega võrreldes madalamad. Wiga ei seija kõrgetes palkades, vaid kiviõde hinna teeb kõrgeks wananenud tööstusviisid ja kaevanduste omanikkude kasunälg. Wilmaste kasud on suuremad kui enne sõda. Kui kusiagilt kärpida, siis kõigepealt kasudest. Mis aga kõige tähtsam, on masinate uuendamine ja uute tööviiside tarvitusele võtmine.

Ameerikas on sellest juba aru saadud. Seal näitavad arvud, et 1923. a. tõusis 1921. aastaga võrreldes tööstuse saaduste väärtus 38,5 protsenti, töölise arv aasta jooksul 26,2 pro-

tsenti ja palkade kogusumma 34 protsenti. Tooresmaterjaali tarvitati 1923. aastal 1921. aastaga võrreldes 41,1 protsenti rohkem. Siin näeme, et tööstussaaduste ja tarvitatud materjaali väärtus on kasvanud rohkem kui palgad ja palgad jälle rohkem kui töölise arv. Tööstus on siis suurenenud, töölise produktiivteet kasvanud, kuid mitte töölise palkade alandamise ja tööpäeva pikendamise abil.

Geelpool toodud arvude põhjal kirjutas Ühiskirjanduse tööminister Dawis m. j. järgmist. millest ka meie tööandjad Euroopas võiksid paljugi õppida:

„Võrreldes neid arvusid, tuleme selgusele, et töölise produktiivteet tõuseb ikka kõrgemale ja tööpalkadesse ei ole tarvitatud liig suurt osa riigi kaswawast rikkusest.. Wähe kuuleme sellest inestamiswäärilisest produktiivteedist, mille Ameerika tööline on masinatega saavutanud... Tööstuse kulused on võimalik vähendada palju lihtsamate ja inimlikumate abinõudega kui on palkade alandamine... On kindel, et palkade alandamine ei tähenda igakord tööstuse kulude vähendamist... On põhjust küsida: kas ei tuleks uuendada ja arendada tööstuse abinõusid, mitte aga alandada palkasid?“

Ja tööminister Dawis toob nähtuseid Ameerika tööstusest. Nii olla 1916. a. tööline Uue Englandsi saapawabrikutes tarvitunud ühe paari valmistamiseks 1 tund 42 minutit. Praegu teeb ta sama töö 54 minutiga. 1850. a. võis üks mees valmistada aastaks 25 tonni rauda; 1904. aastal valmistas ta 470 tonni; 1919. a. juba 811 tonni ja tänawu on ta produktiivteet 1179 tonni. 1891. a. tarvitas mees tonni raua valmistamiseks 14—16 tundi, nüüd aga ainult 1 tund 54 minutit. Mõne aasta eest võis kuduja tekstiiltööstuses kasutada ainult 4—6 kudumismasinat, nüüd on tal võimalik töötada 36 masinaga. Ühes tekstiilwabrikus makseti töölisele, kes valmistas 1000 telliskivi 13 ja poole tunni jooksul, 17 centi tunni töö eest. Teises wabrikus makseti aga samasuguse töö eest 79 centi tunnilt. Soolimata sellest, maksis eelmises wabrikus 1000 telliskivi produtseerimine rohkem kui teises, kus isegi oli võimalus tõsta töölise palkasid 13 protsendi võrra.

Samasuguseid arvusid võiks tuua lõputuseni. Ja need tõendawad, et töölise produktiivteet on kasvanud suuresti ja seda just uemate masinate ja uuendatud ajakohaste tööstusviiside abil. Minult Euroopa tagarlane, ajast ja arust maha jäänud kapitalist sellest aru ei saa ega taha saada. Ta näeb tööpäeva pikendamises ja palkade alandamises ainuõige abinõu tööstuse käimas pidamiseks ja

omale kasude saamiseks. Tööliste elamisstandardi tõstmine ja uuemate tööstusviiside tarvitusele võtmine ei tule talle meelegi.

Wõime ühineda tööminister Davis'i sõnadega: „Produktiwiteeti tuleb arendada, kuid palkasid mitte alandada.“ H. B.

Töölised ja palgawõitlus.

I.

Nagu töölistel kõigil teada, andsid töös-turid peale juulikuus ärapeetud segakomisjoni koosolekut töölistele palgafõrgenduse nõudmise peale eitawa wastuse. Selle juures ei wõtnud wabrikandid waewakski palgaküsimust tõsijamalt kaalumisele wõtta: ettewõtted kannatavad raskete tööstusmaksude all, tellimiste poolest lood halwad — liihidalt: ei ole mingisugust wõimalust palkade kõrgendamiseks ja härrad ettewõtjad lähewad päewaforras edasi.

Meil on wiimastel aastatel päris hiiestemaatiliselt kombeks saanud, et tööliste palga arwel üks ehk teine kiht emtast wee peal katub hoida, paremal juhtumisel oma taskut täidab. Majaomanikud wilistawad üüriseaduse peale. Tga fõrd, kui katusele pannaakse uus lapike pappi ehk kulutatakse tünnitais tõrwa, kofe üüri juure! Kõrgendab linna-walitus finniswaraga ühenduses olewaid makske, jälle üüri, sul pole muud kui maksja!

Tööhankijad wõtawad kõik oma jahkerdus-kogemused kofku, et kas ei saaks kuidagi jeda tafusummat, mis sadandele töölistele määratud, oma tasku weeretada. Kõigil on raske, kellegil pole raha, tööline peab aga oma palganatusega igaihe ees hea seisma.

Miisugune on seisufõrd ja see seisufõrd kirjutas töölistele paratamatusega palgawõitluse.

II.

Palgawõitlus on, dieti wõlta, juba alanud. Tööliste wanemate koosolekul illesseatud nõudmised on mitmes ettewõttes tööliste üldkoosolekul haritusel olnud ja töölised on need nõudmised ja otjused heaks kiitnud.

Kui kõigis ettewõtetes 15. septembriks, nagu ette arwata, tööliste üldkoosolekuid ära pidada ei suudeta, wõib siiski täiesti kindel olla, et töölisti kufagil ei leidu, kes palgafõrgenduse nõudmise asjus teisele seisufõrdade asuks, kui tööliste wanemate nõufõgu ja suurimates ettewõtetes töötawad töölised, kes oma sõna ütelnud on.

Otsused ise on tuntud: elatizminimium ihes tarwiliste seletustega esitatakse wabariigi walitusele ja riigifõgu rühmadele, ühtlasti asutakse tööliste organiseerimisele, palgawõitluseks.

Ühe otjuse juures tuleks eriti peatada,

milles nõutakse ihiskondliste tööde nime all teostawate tööde juures töötawale töölistele samuti elatizminimiumile wastawat töötajinagu wabrikutöölistelegi. Selle otjuse läbiwiimine on jama juure tähtsusega kui üldine palgafõrgenduski. Ei wõi ju töölised kauem sellega leppida, et töötatööline, keda elumured ja puudus küllalt purenud, wiimaks tööle saades palka hakkab saama, mis juremiseks palju, elamiseks wähe. Töö on töö, tehtagu jeda misjuguise nimetuse all tahes. Wõi arwataks, et tööline, kes kufagil kõleda külmaga maad lõhub ehk jälle wees jolistades kaewamistõid teostab, pool nalgides piisti seisab!

Ei saa ühte rahwakihti, j. o. käesolewal juhtumisel palgatöölisi, alatoitlusega tõbedele, taudidele ja jurmale wastu ajada.

Elatizminimium esitatakse wabariigi walitusele ja riigifõgu rühmadele. Rühmadele, j. o. rahwa esitajatel on wõimalus näidata, kas nad wõtawad praegust tööliste rasket seisufõrda tõsijelt wõi mitte. Kofe rühma seisufõrd on juba ette teada: jofjalistid teewad kõik, et tööliste õiged nõudmised teostamist leiaksid, põllumehed aga kõmbawad kõik registrid lahti palgaküsimuse mahamatmiseks. Nende häälekandja lööb natupilli põllutööliste „fõrgete“ palkade pärast, ega siis tööstustööliste palgafõrgenduse asjaski teist laulu laulda.

Jääb oodata, mis ütlewad keskrühmad. Meil istuwad ju riigifõgus n. n. kristlased, kes ei tohiks praeguste jofjaalfete wilekuste juures ükskõiksiks jääda. Samuti tööerakond. Näib, mis wärwi need mehed tööliste palgaküsimuse otjustamisel näitawad?

Töölised ootawad rahwaesituse otjust. Ei niiku ka jinn asi edasi, siis ei jää töölistele muud üle, kui palgawõitlust edasi arendada.

III.

Misjuguised on wäljawaated palgawõitluse fõrdaminekuseks?

Dufõrd on raske, millesse langenud praegune palgawõitluse algus. Sellepärast leidub neid, kes kahklewast, fõguni pesjimislikult tulewikku waatarwad. Kardetakse, et ettewõtjad wabrikud suluwad ehk wõtawad streigi fõrral need töölised, neid ju küllalt wärawa taga ootamas. Miisuguste kahklejate fõrwal on ühiskund, kes kuidagi majanduslikult teis-

test töölistest paremasse seisukorda asetatud, need hoiduvad niidugi ka palgawõitlusest. Niisuguseid kõrwalekaldumisi ei saa aga tööliste enamus arvesse võtta. On ju küllalt olnud isegi kõige normaalsemal ajal isikuid, kes pole töölistega tahtnud ühes minna, nemed pole aga juutnud üldist ettevõtet tõkestada. Töölaliste wanemate tahtmine, koondudes oma kutseühingute ümber oma otjusele truuks jääda, wiib võidule.

Õksik on arvata, et siis, kui töölised oma wiimase võitlusabinõu — streigi — tarwitusele wõtawad, wabrikandid kohe oma ettevõtete ussed finni loobivad. Seda mõiks ehk iikfikute, kiraksewate wabrikute kohta öelda. On aga küllalt ettevõtteid, kellel tööstellimised wäljamaalt täita ja kes töötawad suure kasuga.

Ja üldse, jäägu ettevõtjad misjugujele seisukohale tahes, see ei tohi töölisi kohutada. Eraforralistel aegadel on riigivalitsusel ka ameti ülitõlmimise lahendamiseks oma sõna

öelda. Inglismaal ei saawutanud föetöölised kaewandusomanikkudega kokkulepet, walitsus wõttis aja palgamaafsmist oma peale. Kuigi me kangel weel Englise töölifest küll palgalolude ja organifatsioonide poolest, siiski ei maksa kaotada lootust. Ka Wene fjaarivalitfufe kõige raskemate jurwe-aegadelgi wõideti majanduslikke streike. Ei aidanud ettevõtete fulgumine ega wõdraste tööliste fiffseweda. On töölised ühistundes nurdmatud, siis et juuda ükski raskus ega tõke neid eesmärki saawutamaft.

Maeruwääriline on lootma jääda, et töös- tuslik kitfikis kord möödub ja ühes sellega ka palgaolud paranewad. Kes nii arwab, see ei tunne kapitaali ifeloomu ega pole jälginud tööliste palgawõitlufe ajalugu.

Walmistufe puhtafkafust saadud kapitaal wõib küll sattuda igale poole mujale, aga töölise tasku on ta kõige wifam weerema. Selles tuleb wõitlust ja wifat wõitlust pidada.

—s.

Inglise ametiühijuste kongress kriisi läwel.

Katkendilised teated, mis praegu peetawalt Englise ametiühijuste kongressilt saadud, ei paku küll täit ülemaadet ja selget pilki kongressi töödest, ameti lafeward nad mõista, et sealfe ametiühijusliku elu ühtlus on hädaoahus. Neile, kes silmas pidanud Englise tööliskitukit wiimaseil aastail, ei ole käesolewa kongressi tulemused mitte üllatawad.

Englise tööliskitumine on arenenud ja kaswanud hoopis teififugustel alustel, kui teistes Lääne-Euroopa riikides. Kuna igalpool küll tööliskitumine tihedalt seotud on fofialistliku kitumifega, eriti aga teadusliku fofialismi mõju Sakfamaa tööliskitumifes domineeriwat aja mängib, on inglased kogu aeg puht professionalistid, ametiühijuslased olnud.

Sofialismi teoretifud on aga siiski alati üllatufega pidanud tunnistama, et kuigi Englise tööliskitumine enam-wähem wõdras fofialismile on, ta sellest hoolimata peab puht-fofialistlikku joont. Kaufth, näiteks, noomis omal ajal sakslaji selle eest, et need nagu ilwalt alla waatafifid Englise tööliskitumife peale ja ütles umbes järgmift: Kuigi inglased ei tunnusta teaduslikku fofialismi ja nende keel ei tunne sõna — „Klassiwõitlus“, mis määrab ühe põhimõiste meie ilmawaates, siiski peawad nad tegelikult paremat klassiwõitlust, kui meie ja meil tuleb neilt nii paljugi õppida.

Ja tõepoolest äratas imestust see omapärajelt arenenud tööliskitumine oma hiigla organifatsioonide — ametiühijustega, kes jällegi

omapärajelt kokkuliidetud olid poliitiliste riühmituste koondufe — töölisparteiaga, moodustades ühife tugewa proletaarlike jõu, mis tarbeforral paifati majandusliku wõitlufe tulle, et fundida tööandjaid wõtma wastu mõnd kollektiivolepingut, tõstma palka, lihendama tööaega jne., ehk jälle juhiti poliitilise wõitlufeerdu — walitfufe wõimu saawutamife, mõn: tööstusharu riigistamise wõi mõne muu poliitilise ülesande teostamise fihis. Mõnda ülesmeelfelt tegutfedes ja kasutades paljude aasta-fimnete kestes kogutud kogumisi kaswas ja kasus Englise tööliskitumine aastast aastasse, ning muutus kõige tugewamaks ja diffifilineeritumaks proletaarlikeks kantsifis mitte küffi Euroopas, waid kogu ilmas. Sofialistliku töölisinternatsionaali uuestifunniga sai ka Englise töölispartei seal mööduandwamaks jõuks. Ja jeda täie õigufega. Kol ajal pödesid kõik Euroopa fofialistlikud parteid ja ametiühijused ränka fiffemist kriifi. Üfsja lõppemud jöda oli jätunud pärandufeks mufttuhat kõige keerulifemaid probleeme, heitnud hulgad ennefuulmata suure majandusliku kriifi, töõpuudufe, häda ja nälja kätte. Poliitiline taewas oli kohutawalt tume ning rahwaste rahulolematufe ning wiha äikese kargatufed kofifid iga ilmakaare pool. Öfimestena tööliskitumife wõitluswäljal külls kommunistidel korda omi ridu koondada rahwuswahelises ulatuses — kommunistliku internatsionaali ja punase ametiühijusliku internatsionaali nime all. Kuid selle asemel, et mõ-

juvalt kaasa kõnelda kogu rahvusvahelise tööliskliimise illesehitamise kasuks, asusid tähendatud koondused veel sõjateerust järele jäänud sotsialistlikke parteisid ja ametiühijuslikke koondusi lõhkuma. Paar aastat kestnud ägeda kommunistliku kihutustöö tagajärjel pragunesid kõik Euroopa sotsialistlikud parteid ja ametiühijused, väljaarvatud Inglise töölisorganisatsioonid. Ka lõhkusid — kommunistid isegi jäid kiratsema, hoolimata sellest, et neile Wenemaalt rohkesti toetust anti nii aineliselt kui ka inimmaterjaali poolest.

Kulus ära hulk aastaid, enne kui rauges kommunistide poolt küllutatud vihvavaen ja uuesti koondusid tööliste hulgas sotsialistlikke parteide ümber ning liitusid omavahel lõhkiaristatud parteide osad. Käanes on nüüd õhkkond jälle selginenud ja tööliskliimimine kolinud. Tööliste hulgas on tundma õppinud kommuniste kui tegu võimetuid, alatuid õnnekütte, kes suurte lubamistega meelitavad huiki ainult lootusetu verevalamistele, mis nõrgestab üldist proletaarlist võitlusvõimet ja lõhub ühtlust. Kommunistid on jäänud ka seal, kus neil käeline tegu võimabadus, ainult tähhujeta märatsevaks poliitiliseks usujettiks, kes järjett rohkem kalduv jesuiitlikkude meetodide poole.

Nagu tähendatud, on Inglismaa ainus maa, kus kommunistidel korda pole läinud lõhki karistada tööliskliimimist. Ning mida halvemini hakkas nende käsi teistes Kääne-Euroopa riikides käima, seda enam pöörasid nad tähelepanu Inglismaa peale. Aga hoolimata suurtest jõupingutustest ei pääsenud nad kuidagi Inglise ametiühijustele lähedale. Kelja-viieaastase töö järele leidus Inglismaal wõhest mõnikümmeend tuhat kommunisti. Kuid nad ei löönud siiski käega. Nad arvestasid iisna dieti sellega, et Inglise tööliised ei tunne kommuniste ja nende tegusid, sellepärast tarwis kommunistlikku Wenemaad lasta paista sarnases valguses, et see võiks olla eestujuks igale teisele maale.

Wastawalt muudeti ka oma taktikat. Selle asemel, et lasta kallale tungida Inglise senistele tööliste julstimatele tegelastele ja organisatsioonidele, katseti ääriweeri mööda ütsikuid isikuid oma poole võita. Macdonaldi walitshuse ajal oli see ka iisna kerge, sest Macdonald, piüüdes Inglismaa kroonikisele tööpuudusele lõppu teha Wenemaaga tiheda kaubawahetuse loomisega teel. Katsus igat wiisi õhutada sõbralikke tundeid kommunistide vastu. Kuid kaubawahetuse arenemisest ei saanud asja Wenemaa nõrga nõstujõu tõttu, kuid selle asemel said kommunistid omi käomune poetada Inglise ametiühijustesse, kust hiljem võrsunud kullipojad kipuvad lahkeid peremehe minema

kihutama. Esiialgu tunnewad kommunistid end weel liig nõrkadena ja ei tee suurt kära. Nad lepivad waid ettewalmistawa tööga, mis põhjalikult aitaks õonestada ametiühijusitu ühtluse, et otustawa hoochi andmise puhul wõit kergesti saawutataw oleks.

Õjimeseks õonestamise töö ettewalmistawaks sammuks oli ametiühijuste jaaditute saatmine Wenemaale läinud lõpul Bercelega eesotsjas. Saatkonna wõi delegatsiooni liiget ei mõistnud keegi Wene keelt ja sellepärast wõeti kaasa „asjatundjad“, endised Inglise wälisministeeriumi ametnikud, kes kõik kommunistide poolehoidjad.

Seda delegatsiooni wõeti mööda Wenemaad ametlikkudes wagunites, ilma et ükski jaaditutelest oleks otsekohe kofkuputunud rahwaga. Wenemaalt tagasi tulles, awaldas delegatsioon aruande, mis oli kofkujetatud „asjatundjate“ poolt ja mis kirjaldas ainult Wenemaad ja kommuniste ülistawaid materjale. Wiktor Adler — ustawam rahvuswahelise tööliskliimise tegelane — kirjutab selle aruande kohta järgmist: „... nende ridade autor peab awalikult ütlemä, et Saksa sotsiaal-imperialistide sõja ektshesjide ajast jaadit pole ükski raamat nii masendawalt mõjunud oma alatu mõttekäigu ja awalduste häbematusega, kui see „aruanne“. Ja nagu sõja julmidel päewadel oli harwis wäljaastuda, kirjumata isiklikust sõprusest, kellegi peale armu heitumata, midagi watsjamata, nõnda peab ka praegu kõnelema täiehäällega sellest aruandest. Sest täna, nagu ka siis, on asetatud kaartile kõige kallim, mida meie wõime kaotada: tööliskliimimise a. u.“

See aruanne asetab Wenemaa kōelikkuse peapeale, andis niimõrd kohutawalt muudetud pildi sealtsetest oludest, et iga aus sotsialist pidi oma põlgust awaldama ja hoiatama Inglise töölisti uskumast seda walest, mis seal ilustatud kujul patuti.

Kommunistid algasid ka siin oma manõwrit walega, kuid wastupidiselt sellele, kuis nad tegid mujal. Mujal pilluti munda ja walekat selle maa sotsialistide peale, kelle vastu sõjakäit alati. Siin aga jäeti omamaa inimesed rahule ja katseti erapooletuse sildi all Wenemaad waletamise abil teha ideaalseks, mille poole ka inglased peawad piüüdma.

Pool aastat on sellest ajast mööda. Ja nüüd kuuleme, et see on kannud wilja. Inglise ametiühijuste kongressil ei ole enam seda kawalist ühtmeelt, mille poolest ta ühtlusega teistest erines. Sõba liiguwad tumedad jõud, kes, küll esialgu arglikult, teewad katset kõigepealt töölistparteid ametiühijustest eemale rebida, rahvuswahelist ametiühijuste internat-

fionaali Wene punase am. intern. sulatada jne. Ühesõnaga, ka siin on liikuma pandud „ühise väerinna“ küsimus. Mis aga selle „ühise väerinna“ tagamõtteks on, jeda teavad kõik Väände-Euroopa poliitilised, peale Inglismaa, omadest libedatest loomustest.

Muidugi praegu on wara veel ütelda, kas kommunistidel läheb korda ka Inglise tööliskliimist lõhkuda, nagu nad jeda mujal on teinud, kuid üks on selge — praegune kongress näitab, et seal kommunisti promokaatori käsi töötab ja töötab energiliselt. Rahju oleks, kui ka inglasi tabaks teiste maade kurb saatus. Muidugi ei kahle meie, et ka kõige halvemal korral, kui kommunistide lootused täide peatks

minema, Inglise töölise hulgas lõpuks samuti neile selja pööravad, nagu nad jeda igalpool mujalgi on teinud. Kurb on ikki see, et nüüsgune sifimine võitlus mõneks ajaks nõrgestab tööliskonna võitlusvõimet, mille tagajärjel ka töölise üldine majandusline seisuford halveneb.

Paraku ära hoida jeda mujal pole mitte korda läinud, — ehk on inglased selle poolest teistest õnnelikumad ja märkavad kommunistide hukutawat mõju enne, kui see juba hilja on. Sängmine Inglise ametiühenduste kongressis toob igatahes selgust seal praegu walitjemasse õhtkonda.

Tööliskliimimine Eestis ja väljamaal.

Prantsuse ametiühenduste 30 a. juubel ja 24. kongress

peeti augusti lõpul Pariisis ära. Tegewus-ülewaatest selgub, et Prantsusmaal ametiühenduslik liikumine järjekindlalt arenebes oma senisele haripunktile jõudis 1920. a., millal Liitu oli koondunud üle 2 miljoni liikme, kes kuulusid umbes 5.000 ühikusse. Siis ilmusid näitelawale kommunistid ja ajasid liidu lõhki, millega ametiühenduslik liikumine kaotas suure osa oma mõjust. Wiimised aastad on näidanud jälle uut tõusu ja ridade koondamist liidu ümber. Suurbeli kongressil katkusid kommunistid jälle ford õnne oma sepiusjega, tehes ettepaneku ühist kongressi ära pidada jne. Nende ettepanekuid liitati ligi 4.000 häälga tagasi, kuna poolt oli ainult 365 häält. Kongress rõhutas, et kui kommunistid tahawad kätte saada ametiühenduslikku ühtlust, siis liitku nad kohtadel lõhkiäetud ühikused jälle kokku ja ühtlus ongi saawatatud.

S. G. B.

Saksa ametiühenduslikust liikumisest

koob ülewaate hiljuti ilmunud Saksa am. üh. aastaraamat. Läänud aastal oli Saksa Ametiühenduslikul Liidul 3.975.000 liiget, neist naistöölisti 743.000 ja alaealisi 126.000. Paari wiimase aasta keskes walitjenuid äärmise majandusliku kiskijuse tõttu oli seega liigete arv tublisti wähenenud, kuid tänawu on jälle märgata tõusu, mis näitab, et kriisistajast on üle saadud.

Palgawõitlusti oli läinud aastal 33.855, neist wõttis osa üle 18 miljoni töölise, neist lõppes 30.846 juhust töölise olukorra parandamisega ja 3.000 juhust — kaotusega. Pal-

gawõitluse toetuseks kulutati 15.584.000 mk., s. o. 1.400 milj. Gmf. Töötatöölistele ja invaliididele ning surmajuhustel anti toetust kokku 10.344.000 mk., s. o. 930 miljoni Gmf.

Palgafordendust said 9.441.000 töölisi keskmiselt 3,53 mk., s. o. üle 300 Gmf. nädalas ja 4 miljoni töölisi 1,8 marka nädalas.

Ametiühenduslikust liikumisest Ameerikas.

Ameerika ametiühikused valmistawad ette suurt organisatsioonisajajärku, mis peab algama käesolewa kuu lõpul ja mida tahetakse läbi wiia ühikelt mitmete riikide ametiühikuste wahel.

Auubas on ametiühikused omas suures enamuses omaks wõtnud Amsterdamis alused. Hiljutine anarhistlik-ümidikalistlik kongress, mis küll suure hooga kokku kuhuti, kukkus täielikult läbi ja lõppes suure segadusega.

Salwadoris on alles noor ametiühenduslik organisatsioon edukalt töötanud ja õnnelikult läbi wiinud mitu osalist palgawõitlust.

Lõuna-Aafrikasse rändamisest

hoiatab sealne ametiühenduslik organisatsioon, sest tööolud olla halvad, ega ei wastata kairgeltki neile kujukustele, mida Euroopas laialt laotatakse, et kohale meelitada odawat jõudu. Ka nende töölise tingimused, kellega lepingud sõlmitakse juba enne wäljarändamist, olla kohalikkudest halvemad.

Tööpuudus suureneb

wäga mitmel maal jügise tulekuga. Nii tulewad teated selle kohta Skandinaawia mailt ja mujaltki. Uginew talw asetab walitjusswõimudele lahendamiseks igatahes wäga tõstie ja raske küsimuse.

Inglise ametiühijuste kongressil,

mis peeti septembri esimesel poolel, liikati tagasi kommunistide poolehoidjate ettepanek feskjuhatusjele digufe andmise kohta üldstreiki omal algatusel organisatsioonidele funduslikuks teha. Samuti liikati tagasi ettepanek ametiühijused ümberkorraldada tööstusharudele wastawalt. Nähtawasti peetakse seal praegust organisatsiooni küllalt otstarbekohaseks.

Tööpuudus Saksa laewandustöölise keskel juureneb järjest. Alles hiljuti lõpetajid Rühri piirkonnas 33 ettevõtet tegewuse, teised on wähenandanud töölise arwu. Umbes 60.000 töölisi lasti lahti.

Merimeeste streik,

mis hiljuti Austraalias teistkordsest lahti puhkes ja sealt laienes Aasia, Austraalia ja isegi Inglismaa sadamate peale, näib pikka-mööda rangemat. Mitmel pool on laewadele paigutatud streigimurdjaid ja osa merimeest on jälle tööle asunud.

Norra ametiühijuste kongress,

mis peeti augusti lõpul Oslo 225 saadiku osawõtmisel, tunnustas üksmeelsest tarwilituks Skandinaawia maade ametiühijuslike liitude koostöö. Rahwuswahelise liitumise küsimus jäi lahtiseks, kuni selgub Inglise ja Wene am.-üh. waheliste läbirääkimiste tulemused. Riidu esimeheks waliti endine Sahward Olsen (parteitu) 155 häälga, kuna kommunistide kandidaat sai 64 häält. Ametiühijuste ümberkorraldamist tööstusharude järele otsustati jätta.

S. G. B.

Belgia metallitöölise streik,

mis nädalat kuni kestis ja millest umbes 60.000 töölisi osa wõttis, lõppes tööliste wõiduga. Ettevõtjad pidid loobuma palgakärpimise kawatjustest. Seega on antud õnnelik hoop ettevõtjate kawatjustele kõigil tööndus aladel palkasid 5% wõrra alla juruda ja wõib eeldada, et teistel aladel töölistel samuti korda läheb omi seisukohti kaitsta.

S. G. B.

Ameerika ametiühijused kõrgete kaitsetollide wastu.

Ameerika Ametiühijuslik Liit on asunud wõitlema kõrgete kaitsetollide wastu, näidates, kuidas ettevõtjad ühelt poolt piüüawad endid kindlustada palkade allasurumise poliitikaga, teiselt poolt on aga kaitstud kõrgete tollidega, saades seega kahetsordset kasu.

S. G. B.

Saksa chitustöölise palgawõitlus,

mis ähwardas kujuneda suurelatuslikuks streigiks ja tööjulus ettevõtjate poolt, lahene hiljuti kokkuleppele. Töölised juhtisid ära hoida tööpäewa pikendamise ja jurusid läbi palgakõrgenduse 5—10 penni (ligi 5—10 Gmf.) tunnist. See wõit on seda kaaluwam, et nii ettevõtjad, kui ka walitus seisukohal asusid — palgatõstmist igal tingimisel ära hoida. Kokkulepe saawutati läbirääkimistel, mis 17 tundi ühtjargi kestis. S. G. B.

Saksa ametiühijuste kongress

peeti septembri algul Breslaus umbes 400 ametiühijuse esitajate osawõtmisel. Enne tööde algust pandi pärg F. Rasfall'i hauale. Arutati mitmejarguseid küsimusi tööolude ja töölise kinnituse alalt. Glawaid mõttewahetusi tekitas ametiühijuste ümberkorraldamisküsimus. Tunnustati otstarbekohaseks liitumine tööstusharude järele, kuid jäeti selle teostamine kohalike liitude hooleks oma äranägemise järgi. Sõja- ja rahuküsimuses wõeti wastu otsus, milles rõhutatakse, et töölised peawad sõja puhkemisel keelduma sõjawarustuse walmistamisest ja kohale toimetamisest.

Raudteelaste kutseühing, „Postimees“ ja raudteewalitus.

Need, kes meil kutseühijuslike liitumise tegelikult osawõtnud eht seda wähemalt jälginud, teawad, kui wäga need ühingud oma põhimõtete teostamisel kõikwawad on, kes ühendawad ainult ühe teatud asutuse wõi ettevõtte palgalisi. Wähearenenud maades, mille hulka ka Eesti kuulub, toowad sarnaselt korraldud ühingud töölise liikumisele tihti kasu asemel kahju.

Meil on õnneks üks ainukene liit palgalisi, kes endid töökoha järele korraldanud, s. o. riigiteenijad. Wõiks arvata, et see ka rohkem arenenud kogu on, ja teadlikult oma ülesannete juurde asub, kuid lugu on ümberpööratud. Ma mõtlen käesolewal juhusel raudteelasi ja nende kutseühingut.

Millegipärast liitub „Postimees“ wiimasel ajal raudteewalitusjele kallale. Kuid mis teeb meie raudteelaste kutseühing sel puhul? Depitakse sellega, et ülemus kutsus kutseühingut juhatusje esimehe ja teisi oma juurde ja teeb neile selget, et ühing peab tema, s. on ülemuse kaitseks seletuse lehte saatma.

Peab üttelema, et need kutsujad ja kutsutawad teineteist täiesti wäärivad. Selle asemel, et kutsutawad esimese korraga ühingu ja raudteewalitusje wahel ülemusele, kes ise kahjuks ühingu liige ja seda ise peaks teadma,

Jelgeks teeks, korraldaks kutset ja selle täitmist veel mitu korda. Ja mida peab siis juhatuse ülemuse soovil diendama! „Postimees“ nr. 219 räägib paljude määrämisel tarvitatud mõõdupuust. Iga inimene teab, et ei tõsteta ametnikule aastate jooksul jne. maksetud palga korraga 3—5 aatime võrra, ilma et seal mingit tagamõtet ei oleks, näiteks 9.900 pealt 17.500 peale. Mugi, et need ainult uue palga seaduse jaoks kogutavad kaavad ja andmed on, nii kui seda raudteelaste kutseühingu „seletab,“ kuid need on ameti ametlikult esitatud ja mis nendega komisjonides ja seal-teal sünnib, ei ripu õnneks mitte ülemuse heast tahtmisest. Siis „Postimehes“ nr. 218 toodud ringkiri. Kas see loob meeoleolu dienduste laatumiseks? Ühingu juhatuse peaks teadma, et tema ülesanne on põhikirjas ja kongressi otsustega kindlaks määratud. Neid tuleb jõudu mööda teostada, aga mitte ühingu head nime porisise kallata. Nüüd oleme kahjuks aga selleni jõudnud, et ajakirjandus („Postimees“ nr. 234) ilusa õpetuse annab ühingu juhatusele tema dienduste puhul, mis mitte midagi ei dienda, vaid häbistavaks, armetut kutsuühaapimist tõedavaks dokumendiks ühingu ajalooesse jääb. Kas on raudteelaste kutseühingu juhatusel veel nii palju süüdiõnne tunnet, et täies koosolekus tagasi astub? Ei aita siin mingisugused juhatuse koosolekul antud selgustused, et leiwa tüki pärast summitud ollakse esitatud ettepaneku poolt hääletama. Peale selle on lubamatu, et niisugused küsimused, kui nad juba illes on võetud avalikule hääletamisele laid pandud. Või oli ehk ka ettepanekule küll antud küsimust kinnijelt hääletamisele mitte panna, sest siis ehk ei oleks soovitud otsus läbi läinud?

Enam iseseisvust ja endast lugupidamist peab ühingu juhatusel olema, kui seda ei jatkku, võiks ajutijelt hädaabinõuna liituda iseseisva sektioonina mõne teise vastava ühingu-ga, kelle abiga mõnest sammust tagasihoida tervem.

Kreenholmi vabrikus Narvas

waliti wanemateks: Kleinmann, Sattelberg, Urjakas, Salakas, Andrejeva, Mihailowa, Wolkowa, Ilwes, Koljal, Nikolazewa, Braumbach.

Kreenholmi vabrikus kestab juba kahe-mat aega endiste töölise wäljetoetamine kohtadelt ja Wene pagulaste, endiste põhja-armeelaste, asemel mõtmine. Ühenduses tööliste wahetusel käiwad ka seeldused wabriku korterite üürilistega.

Tarwitajate ühjus „Oma“ kauplemise aega pifendanud.

Kuid on endise h. k. 9 kuni õht. 5-ni asemel lahti homm. k. 7 õhtu k. 7-ni. Sellega ka teenijatel palju raskemaks läinud. Ehk küll tööd tehakse kahe wahetusega ja mitte üle 8 tunni, tuleb nüüd pool aega mõlemil teentjal üffi olla, üffi olla äris, kus mitu kaubaruumi. Peale selle peaks „Oma“ juhatuse teadma, et uute sumdamuste järele, mis küll veel linnawalikogu poolt kinnitatud ei ole, kuid wõib olla ehk siiski kinnitakse, on kauplemise aeg ettenähtud homm. kella 9 kuni õhtu k. ½6. Igatahes „Oma,“ kui seltskondline organisatsioon, ei peaks mitte teise, kah oma korralduse, nimelt linnawalikuse töökaitse osakonna loodud segakomisjoni otsustele lausa wastupidiseid korraldusi tegema, olgu et need mõnes asjas mitte täiesti ei wasta oma soovidele. Teenijatele peaks aga siin alaline kolmas inimene abiks antama, nit kuidas ennengi kolmas teenija koristaja nime all igas osakonnas oli ja kes nüüd kahe poe wahel küllakorda käib.

Haigekassal peale arstimise oaa kätte wõtmist

palju tüli töökohade omanikkadega esimese arstiabi andmise küsimuses, eriti ennetusjuhtumiste puhul, kus haigekassa leiab, et ette-wõtja on kohustatud arstiabi andma, kuna töösturid seletawad, et nemad arstiabi andmise eest juba 2% maksawad ja sellega kõikidest arstimise muredest wabad on.

Tallinna kontori-, kantselei-, äri- ja kopera-tiivide teenijate kutseühisusel

on majaomanik esitanud nõudmise 1. nov. wälja kolida, sest ühing ei suuda 12.000 marka kuus üüri maksta.

Narwa töölise ühjus

ei ole veel tegewust alustanud, sest et mõned juhatuse liikmed, enne veel kui kohujerd täitma asusid, astusid tagasi.

Tallinna töölise palgawõitluse küsimuses

on kõige suuremates töökodades koosolekuid peetud, wanemate seisukohad õigeks kiidetud ja lähemate sammude asjus juhtnõore antud.

Raudteelaste uues palgaastmete kawas

on ettenähtud 25 palgaastel. Kõige wiimasesse kuuluvad: wahid, käpjalad, koristajad jne. ja nende paik oleks 4.600 marka kuu.

Wene-Walti haigekassa küsimus lahtine.

Kinnitusnõukogu otsuse järele peaks liituma ühise haigekassaga, kuna kohaline kassa seda tänini teinud ei ole.